

PANIGAY RÓBERT

PUSKA A SZEGEN

Elbeszélések

ALBATROSZ KÖNYVKIADÓ ● BUKAREST
1982

PUSKA A SZEGEN

Kásás hó harsogott csizmám alatt. Nehezen haladtam. Bátortalan hajnali fények simogatták a fakoronákat, de itt lent a törzsek között még uralkodott az éjszaka. Lihegve értem a gerincre, hallgatóztam. Távoli ismétlődő kli-klop, ez a dürgés legerősebb hangja, a köszörülést megelőző cuppantás. Jól sejtettem, az ölyves mező sarkában áll a bál. A déli oldalról már elment a hó, ruganyos fenyőtű szőnyegen lépkedek fától-fáig lopakodva. Rohamosan világosodik. Elfogyott az erdő, borókabokrokkal borított tisztás következik, tövükben napfénytől menekülő hófoltok fehérленek. Ismét megszólal a kakas, jobbról a tisztás túlsó széle felől jönnek a hangok. Távcsövem vallatja a fákat... megvan! Vilámsújtotta száraz fenyő csúcsán áll, szárnyai mélyen leeresztve, nyaka kinyújtva, farka széles legyen. Vége a strófának, tollai lesimulnak, elrúgja magát, siklórepüléssel ereszkedik le egy hófoltra. Innen 50—60 mééterre lehet, közelebb kell jutnom.

Kinéztem egy 8—10 mééterre levő nagyobb bokrot, vártam. Újra kezdte: lör, lör, lör, lör, lör, lör, kli-klap, siki, siki, siki, siki, rajta, most süket a süketfajd! Egy-kettő-három-négy-öt-hét ugrás... befejezte, megbújok a bokor mögött, keresem a következő fedezéket. Még két strófa és lőtávolságra közelítem. Ismét rázendített, cuppantás, köszörülés, egy, kettő, három ugrás... Miért hagyta abba? Szerencse, hogy takarásban vagyok, bal lábam a levegőben maradt,

mint a vadat álló vizslának. Szárnysuhogás az erdő felől, **még egy kakas ereszkedik a hófoltra**, kilesek az ágak közül, egy darabig méregetik egymást, aztán begyükön felborzolódik a toll, előrenyújtott nyakuk a havat súrolja. Összeugranak, kemény csörök koppannak, rúgnak a sarkantyús lábak, tollcsomók maradnak a havon. Itt az alkalom! Most egymással vannak elfoglalva, három... öt... hét ugrás, innen már lőhetek. Bólogató fejjel farkaszemet néznek. Megcélozom a nagyobbikat, lövés dörren, oldalra dönti a hatos sörét. Burranva röppen fel a másik. Lassul a havat rúgó lábak kalimpálása, mozdulatlanná dermed. Vastagnyakú öreg madár, csaknem fekete acélkék begytollakkal, szárnytövéen hófehér háromszög villog. Vékony drótot fűzök át az orrlyukán, pálcát faragok, rákötözöm, így nem sérülnek meg a tollak.

Távoli lövés hangja gurul át a völgyön, vajon Csabának sikerült-e? Ráérősen bandukolok, meg-megállok, simogatom zsákmányomat. A kelő nap ferde sugarait aranyhasábokra szabdalják az erdő fái. Fényben fürdik a tisztás, rajta gerenda-kunyhó, itt aludtunk. Szénacsinálás idején kaszások szállása.

Furcsa bizsergést érzek tarkómon, mintha valaki figyelne. Hátra nézek... semmi. Képzeldés? Vagy valami kíváncsi vad bámulhatott meg? Benyitok az ajtón, két gerenda közé illesztem a kakast tartó bot végét. Araszos szeg kínálkozik a sarokban, ráakasztom a puskát. Leheveredem az illatos fenyőág derékaljra. Kintről léptek dobbanása, megjött Csaba. Az ő kakasa kisebb, fiatalabb, de egyébként szép madár, nézegetjük egymás zsákmányát, puskáját az enyém mellé akasztja a szegre. Békésen koccan össze a két egyforma bock I.ZS. csöve.

— Friss farkasnyomokra bukkantam a Nyírvápa haván, postára töltöttem, szerencsájük volt, nem ta-

lálkoztunk, hanem a sok mászkálásban megéheztem, süssünk szalonnát! — Kerek piros arca átszellemlült, nagyot nyelt. Az én szájamban is összefutott a nyál.

— Gyere, hozzunk fát. — Előkerült a kurtanyelű kislejzse, közel volt az erdő, száraz ágakat keresgélünk, egymásra raktuk, zsineggel átkötöttük, jó félórát elbíbelődtünk, felváltva cipeltük. Rajtam volt a sor az utolsó ötven méteren.

Kivágódott a kunyhó ajtaja, alacsony férfi állt a keretben, kezében puska. Vékony fejhangon kiáltott.

— Álljatok meg, egy lépést se tovább, mert lövök! Tanácstalanul megtorpantam. Csaba tért magához először.

— Hagyja a rossz vicceket, a puska nem játék.

— Mit? Hogy vicc? — sivította. — Kiloccsantom az agyadat, te köpcös, a hosszú tanul belőle. Halálos fenyegetéssel meredt felénk a csőtorkolat. Magam elé tartottam az ágyalábot, Csaba mögém lépett.

Leengedte a puskát.

— Jó na, megbocsátok, ott maradtok, ahol vagytok, se közeledni, se elmenni ne merjete. Ha jól viselkedtek, élve szabadultok. Behátrált a kunyhóba, kezében hátizsákkal jött vissza. Leült a küszöbre, kivette az élelmiszeres csomagot, falatozni kezdett. Nála volt a puska is, a térdén keresztbe fektetve. Furcsán nézett ki, hatalmas koponyáján göndör fekete haj meredezett, alatta aránytalanul kicsi madárarc húzódott meg. Testét feltűrt prémgalléros hosszú bunda takarta.

— Hülyék vagyunk, üresek a puskák, itt a töltevényöv a derekunkon, gyere!!

Társam visszarántott.

— Ne mozdulj, az enyém töltve maradt. Mikor a

farkasnyomokra találtam, postát tettem mind a két csöbe, elfelejtettem kiüríteni.

— Szép! Most mit csinálunk?

— Várunk, valahogy csak lesz, innen nem tudjuk megkülönböztetni, melyik puska van nála, de valószínűleg az enyém, az volt kívülrre akasztva.

— Dícsérem a briliáns logikádat, postából ha egy szem talál el, az is kikészít.

— Na, eleget sugdolóztatok — szólalt meg a jövevény — inkább azt mondjátok meg, van-e pálinkátok?

— Ott van a másik hátizsákban — felelte élénken Csaba.

— Miért mondtad meg? — korholtam — Ha iszik, még kötekedőbb lesz!

— Űgyis megkereste volna. Lehet, hogy tintásan valami hibát követ el, vagy elalszik, akkor elveszszük a puskát.

Olyat cuppant a kihúzott dugó, mint hajnalban a kakasok köszörülés előtt. Megszagolta.

— Egészségekre — belekortyolt.

— Nem rossz, csak kicsit kozmás, odaégették.

— Fene a válogatós beledbe — dörmögte Csaba, aki nagyon büszke volt saját főzésű kisüstijére.

Maga mellé állította az üveget, cigarettát kotort elő a bundazesebből, komótosan rágyújtott, kifújta a füstöt, mereven rámbámult.

— Ismerlek, te hosszú, sok vadat hajtottam neked. Akkor nem ilyen puskád volt, egyszer ideadtad vadászat után, szarkára löttem, de nem találtam el. Ismét ivott egy kortyot. Némán üdegeáltünk, ő a küszöbön, mi az ágkötegen. Lázasan kutattam emlékezetemben, ki is lehet? . . . Megvan! Vízfesjú Péterke, a felszegi hajtó gyerek. Ő az, csak hát közben férfivá serdült. Évekig hajtott húségesen minden va-

sárnap, aztán eltűnt. Nem ment az iskola, a fűrésztelepen felvették segédmunkásnak.

— Nem szép tőled, Péterke, hogy így bánsz velünk — próbáltam társalgást kezdeni.

— Márpedig ez így van. Ti sem sajnáltátok a vadpávákat, ha közeledtek, lövök. — Meghúzta az üveget.

— Még mindig a fűrésztelepen dolgozol?

— Á, már rég nem. Jó hely volt, de új góré jött, nem tetszettem neki, csúfolódott. Pofájába másztam. Akkor elvittek, sokáig vizsgáltak, szúrkáltak, aztán bedugtak ide az intézetbe a bolondok közé, azt mondtak, közveszélyes vagyok. — Hangja hirtelen felcsattant. — Hát bolond vagyok én, te hosszú!?

— Dehogy vagy — nyugtattam meg sürgősen.

— Tudom én, tudom, hogy nem vagyok az. Ápoló Zsiga azt mondja, mikor rám jön, mindenkinek neki megyek, meg hogy fel akartam gyújtani az intézetet, de hát az egy sült bolond. — Ismét az üvegért nyúlt.

— Közveszélyes örült — sziszegte Csaba. — Nem tudnak az ilyenekre vigyázni — szemében bicskák villogtak.

— Rólad azt állítják, normális vagy, mégis elhagytad a töltött puskádat.

— A tiéd is ott lóg a szegen.

— De üresen!

— Majd meglátjuk!

— Ha megérjük — fűztem hozzá tűnődve.

— Mind a kettőnket úgy sem tud lelőni, amelyikünk szabadul, nyírja ki, irtani kell az ilyet, mint a dúvadat! Jogos önvédelem.

— Elég a dumából — sivította Péterke. — Hol is hagytam abba? Igen! Nem rossz hely az intézet, nyáron a kertben dolgozunk, télen a műhelyben, senki sem fon olyan kosarat mint én, meg stanicliket ragasztunk, háromszázat is csináltam egy nap. So-

— Jól van, Péterke, minden úgy lesz, ahogy akard. Csakhogy ezek újfajta puskák, nem tudsz bánni velük, a célzás is másképp megy, mint a régiekkel, látod, ezeknek a csöve egymás fölött van, nem egymás mellett.

— Ide akarsz jö-jönni, hogy mutasd meg mi?! Abból nem eszel.

— Nem megyek oda. Lőjj célba, én majd innen megmagyarázom, hogy kell.

— Hihih-hihih, okosbolond Peti. Ha kilövöm a golyókat, rátok mivel lövök? Tegyétek le gyorsan a töltényöveket, aztán ötven métert mars hátra, akkor majd próbálgatjuk.

— Fölösleges időtöltés, ott a másik puska, pont olyan, mint ez, hozd ki.

Felállt, behátrált, visszajött, nézegette, hasonlított a fegyvereket. Összeszorított fogakkal lestük, kinyitja-e? ... Nem nyitotta ki! A küszöbhez támasztotta, aztán felvette a pálinkás üveget, felénk dobta.

— Tedd ki célnak, köpcös!

Csaba harminc méternyit ment ellenkező irányban, földre állította, visszaindult. Eldörrent a lövés, messze a cél mögé csapódtak a postaszemek.

— Fölé lőttél, célozz lejjebb!

Csattant a másik csó, üvegcserepek fröccsentek szét.

— Eltaláltam, hihih, eltaláltam.

Vastag ágat kaptam fel, futás a konyhához. Eldobta a kilőtt puskát, vállhoz repült a másik.

— Állj meg, lövök!! — visitotta.

Saját puskám csövével néztem farkasszemet. Hideg csigák csúszkáltak a gerincem mentén. Péterke szemei kimeredtek, ujjai görcsösen rángatták a ravaszokat... néma maradt a fegyver. Dühösen el-

dobta, rohant az erdő felé, papucsai már az első lépések után lemaradtak. Nem üldöztem.

— Fogd meg! Ne hagyd — ordította Csaba és loholt utána, ahogy csak kurta lábaitól kitelt, Pétert akadályozta a hosszú bunda, kioldotta az övet, hirtelen kibújt belőle, félredobta, terhétől szabadulva, elérte az első fákat, egy darabig még felvillant néha bordó kórházi köpenye, aztán elnyelte az erdő.

Nagyokat fújva kullogott vissza Csaba.

— Elpucolt — lihegte. — Te utolérted volna — hangjában szemrehányás csendült.

— Neked nem volt elegend belőle? Még az hiányozna, hogy most is itt visongjon.

Számbavettük a cókmókot. A puskák sértetlenek. A Csaba zsákjából csak a pálinka hiányzik. Szalonna, kolbász, vöröshagyma került elő, fellángoltak a gyantás ágak, parázs felett kunkorodott a sercegő szalonnaszélet, kenyérkaréj itta be mohón a forró zsírcseppeket.

— Azért most meginnék egy kortyot — ábrándozott Csaba.

— Hagyd a fenébe! Úgyis kozmás volt. — Tudta, hogy ugratom, nem vette a lapot.

— Ez az alak el akarta venni a csizmámat meg a nadrágomat.

— Még ha csak annyival megelégszik? Honnan tudod, hogy nem parancsolja le a vastag jégeralsódat is, vékony volt az a pizsamanadrág rajta... Aztán ne beszéljünk a sikerről, amit a városban arattál volna...

Csaba lelki szemei előtt lepergett a feltételezett jelenet filmje, beleborzongott.

Elkészült a harapnivaló, némán falatoztunk. Ő fejezte be elsőnek, sokat evett, de gyorsan. Arcáról

elszálltak az átélt izgalmak felhői, békés elernyedéssel bámult a hunyorgó parázsba.

Fenyőszálkát hasított, fogait piszkálgatta, aztán megtörte a csendet.

— Te, vajon mi lesz most vele?

— Péterkére gondolsz?

— Nem is a Pápa őszentségére.

— Hát... egy darabig kóborol, aztán belefárad, leül, valószínűleg elalszik, megfagy, másnapra fel-falják a farkasok.

— Persze eldobta a bundát, ivott is.

— A mézítlába se izzadhat — tóditottam.

— Gyere keressük meg!

— Minek? Irtani kell az ilyet, mint a dúvadat.

Csaba rám nézett, valamit dörmögött a kérgeszívű emberek bűnös közönyéről, majd felállt, elcammogott az erdő felé.

— Hé ... Péter ... Péterke, gyere vissza, nem bántunk — hangzott fel kiáltása. Semmi válasz.

— Hahó Péter ... Péterke — ismétlődött szorgalmasan egyre messzebbről. Később már csak a hangot visszhangozták a hegyoldal szikláai, a szavak értelmét elnyelte a távolság.

Jóllakottan töröltem a késpengét az utolsó falat kenyérbe. Ág reccsent, az erdő szélén bordó folt mozdult, Péterke madárcarca kukucskált ki egy főtörzs mögül.

— Gyere ide, Péterke — szóltam rá.

— Nem ló meg?

— Nem.

Óvatosan, futásra készen sompolygott közelebb, fogai kocogtak a hidegtől.

— Vedd fel gyorsan a bundát s a papucsot. — Fát raktam a parázsra, megfűjtam, vidám pattogással lángolt fel. Mellé húzódott, élvezettel süttette meztelen talpait.

— Nem jó itt, visszamegyek **magával, elvisz?**

— El, de ha jól emlékszem tegeződtünk. — Arcát a bunda gallérjába fúrva, mintha nem hallaná megjegyzésemet.

— Csaba bácsi sem bánt?

— Nem.

— Maga nem engedi?

— Nem, de úgy sem bántana, most is téged keres.

Kinyitottam a puskát, belefújtam a csőbe: egy hosszú, négy rövid, egyezményes hívójelünk harsant fel ércesen az erdő fölött. Mire összecsomagoltam, megjött Csaba.

— Te megint kitoltál velem — mondta szelíden Péternek, arcán megadó kifejezés ült, mint aki már mindenén túl van. — A köpcösért meg a pofázásért megérdemelnél egy pofont.

Peti izmai megfeszültek, mint az ugrásra kész vadnak, de azért bátran kivágta.

— Húzzon le egyet, ha jólesik.

Csaba csak legyintett, kioldotta hátizsákját, vas-tag gyapjúzoknikat, két fóliatasakot, zsinort vett elő, Péternek adta.

— Vedd fel ezeket, a zacskót kívül kötözd rá, rossz nézni a fagyos lábaidat.

Menetkészen álltunk, Péter topogott, próbálgatta új szerelését, aztán feszengve megszólalt:

— Kérnék maguktól valamit.

— Halljuk.

— Ne mondják meg a földokinak a puskát meg a pálinkát.

— Jó — hagytuk helyben.

— Vihetem a madarakat?

— Viheted.

Elindultunk, elől Csaba, utána Péterke a kaka-sokkal, én zártam be a sort.